

Juoksa-ádjá hávdejaččat

Ovttá beaivve Gábe eatni bohtá hui morašlašžan ruoktot. Son muitala Gábii, ahte Juoksa-ádjá váibmu lea heitán coahkkimis ja áddjá lea jápmán. Áddjá lea masá 87 jahkásaš, muhto vaiko son leige juo boaris, de su jábmin lea goittotge morašlaš ášši. Eadni morašta dan, ahte son ii sáhte šat goassige oaidnit ádjá ja ságastallat suinna. Gábege lea vehá morašlaš dan dihte go son lávii ain fitnat ádjá luhtte gallestallamin. Juoksa-ádjás ledje suohttasis muitalusat ja máidnasat su iežas mánnávuodas. Muhto dál Gábe ii šat sáhte mannat ádjá lusa guldalit máidnasiid.

Eadni dadjá, ahte dál go ádjá lea jápmán, de su ferte hávdádit. Eadni álgáge dalán čuovvovaš beaivve ordnet hávdejaččaid. Son soahpá searvegottiin hávdádanbeaivvis. Báhppii heive bohtit sivdnidit ádjá guovtti vahku geahčen lávvardaga. Eadni almmuha hávdádanbeaivvi fulkkiide ja ustibiidda ja bidjá das maiddá almmuhusa bláddái. Bládddealmmuhusas oahpesolbmot oidnet goas ja gos hávdádeapmi lea ja dihtet bohtit dohko. Go hávdádanbeaivi lea diedus, de eadni fitná hávdádanbeaivvi válljemis ádjái gisttu. Eadni vállje sutnje vilges gisttu, mas lea čáppa ruossagovva. Hávdádanbeaivvi sáhtá maid diŋgot muitorásiid gisttu ja hávddi ala. Eadni diŋgo rukses, alit ja fiskes rásiid. Ovtta ruoná lasttaiguin dat muittuhit sámi leavgga ivnniid. Guolmmát ášši, man eadni vel ferte ordnet leat diŋgot gáhku ja borramuša muitodilálašvuhtii, mii dollojuvvo hávdádeami maŋná searvegottedálus.

De viimmat lea hávdádanbeaivi. Lea čáppa dálki. Gábe bearaš dahjege son ja su eadni oappáinisguin bohtá girkui vehá árabut go hávdejašguossit. Liikka fievrriidnabiilage dahjege hávdádanbeaivvi bohtá seamma áigge girkku šillju ja buktá gisttu, man siste ádjárohkki lea. Go hávdádašguossit álget bohtit girkui, de bearaš váldá sin vuostá girkku feaskáris. Olbmot buorastahttet dahje sállot eatni ja su oappáid – ná sii háliidit jedđet ja váldit oasi bearaša morrašii. Muhtin olbmui golget gatnjalat čalmmiin ja eatni čierostuddá. Oappát jedđejit su vaikko soaige morašteaba ja snuđduba. Gábe háliida maiddá jedđet eatni ja son mieggada eatni njeaiga.

Go buot guossit leat bohtán girkui, de báhppa bohtá girkku feaskárii ja gohču guoddiid mannat viežžat gisttu. Gistu deaddá muhtin veardde ja dan dihte eatni lea bivdán guovtti fuolkealbmá guoddit gisttu. Girkku gántor čuojahišgohtá morašlaš musihka ja hávdejašguossit čuožžulit. Báhppa vázzá miehtá girkku váccahaga áltár guvlui. Báhpa maŋábealde bohtet fuolkealbmát, geat guddet gisttu ja sin maŋis vázzet eadni oappáisiguin ja Gábe. Albmát guddet gisttu áltára ovdii ja

luitet dan dasa. Eadni oappáinisguin ja Gábe čohkkedit ovdabeŋkii girkku olgešbealde ja dan maŋŋá maiddái hávdeguossit čohkkedit vulos.

Báhppa álggaha sivdnidandilálašvuoda. Dan áigge son lohká biippala ja muitalaš oanehaččat, makkár Juoksa-áddjá lei dalle go son elii ja maid son lea geargan eallimis áigge bargat. Muitosága maŋŋá báhppa gohču olbmuid čuožžilit, váldá muhtin lihtis vehá sáddo ja dahká dainna ruossa gisttu ala. Seamma áigge son cealká sivdnidansániid. Rohkosa ja sálmma maŋŋá Gábe eadni ja su oappát vázzilit gisttu lusa. Eatnis lea hávdádandoaimmahagas ostojuvvon mutorásit gieđas. Goaski loahká ádjá muitun muitovearssa ja eadni luoitá rásiid gisttu ala. Bearraša maŋŋá hávdeguossitgis dolvot mutorásiid gisttu ala ja báldii. Sii maiddái lohket oanehis muitovearssaid, luitet rásiid ja nivkalit oaivvise Gábe bearrašii – ná sii háliidit váldit oasi bearraša morrašii. Sálmmá maŋŋá olbmot vižžet rásiid eret ja kántor čuojahišgoahtá musihka, man áigge guoddit mannet gisttu lusa ja loktejit dan ja guddet olggos hávdádanbiilii. Gábe etniinis, goaski ja muotta ja hávdejašguossit vázzet maiddái olggos gisttu maŋis.

Hávdádanbiilla vuordá, ahte Gábe bearraš ja hávdájašguossit gerget biillaidasaset ja vuolgá dalle gulul vuodjit hávdeeatnama guvlui. Goaski, muottá ja Gábe etniinis čohkkájit biillas ja vudjet hávdádanbiilla maŋis. Sin duohkin vudjet hávdejašguossit. Masa buot biillat ja olbmot, geat bohtet hávdádanbiilla ovddal, orustit geaidnogurrii – dat lea sin dáhpi gudnejahttit ádjárohki.

Hávdeeatnamis guoddit gurpot gisttu seamma sadjái, gosa Gábe áhku hávdi lea. Doppe lea roggi, man lusa guoddit luitet gisttu. Eadni doadjá mutorásiin ovttá rázáža ja bálkesta dan hávdái. Goaski ja muotta bealisteaba bálkesteaba hávdái goapmir dievva sádduid. Ná soai háliideaba guoddit ádjái earrodearvvuodagaid.

Earrodearvvuodagaid maŋŋá muhtimat álget goaivut hávddi gitta ja deavdit dan sádduiguin. Dan botta earát lávlot sálmmaid. Go hávdi lea gárvis, de olbmot dolvot hávddi ala mutorásiid – maiddái Gábe doalvu iežas rássegihpu ja stelle dan gasku hávddi. Dan maŋŋá goaski gohču olbmuid bohtit searvegottedállui muitodilálašvuhtii. Searvegottedálus olbmot boradit, gáfestallet ja muitalit iežaset muittuid Juoksa-ádjá eallimis. Gábege gullá ollu odđa áššiid ja muitalusaid ádjá eallimis. Daid son vurke muituidis ja mearreda, ahte go son váillaha ádjá, de son geahččala muitit buot daid somás áššiid maid son lávii ádjáin bargat ja son áigu maid muitalit máidnasiid ráves olmmožin maid su iežas mánáide, amas máidnasat vajálduvvat.

Máinnas: Heli Aikio, davvisámegillii jorgalan: Maiju Saijets